

Éppen ezért a fácies viszonyok is lassan változnak — következésképpen nem mindig lehet élesen elhatárolni az egyes emeleteket. Tipikus délalpesi alsó triaszra északalpesi jellegű középső és felső triasz következik, tehát az anizsi emelettől kezdve a paleogeografiai viszonyok lényeges változásával kell számolnunk. Hasznosítható anyagok közül a tiszta mészkövet, Özörény községben feltárt ólom-cink ércet és pliocénkori tűzálló agyagot említette meg. A hatalmas karsztos területen bauxit csak nyomokban található. Tektonikai szempontból a Nagyhegy két részre tagolódik. Az É-i, alsó és középső triasz rétegekből álló szinklinális roncsára. D-ről irányuló erőhatásra a felső triasz rétegek felpikkelyeződnek, reáto-
lódnak a szinklinális D-i részére. Merev mészkőben a leírt pikkelyeződés közben és utána, több É-D-i és K-Ny-i irányú hasadás keletkezik, a feltorlódott kőzet így valószínűleg romhalmazzá vált. Ifj. Lóczy Lajos 1914-ben az Északnyugati Kárpátok vizsgálata közben kimutatta, hogy alpesi értelemben vett takaróredőkkel a hegyszerkezet nem oldható meg. Ő az összegyűrt és egymásra tolódott rétegeket a Cseh masszívum és a Kárpátok belső magvát képező gránit és egyéb kristályos kőzetek képezte masszívum között elterülő medencéből származtatja. Legutóbbi tektonikai dolgozatában a szóbanforgó rétegeket parautochton helyzetűeknek tartja; ez a felfogás felel meg a legjobban a bemutatott területre vonatkozóan is. Összefoglaló általános eredmények szempontjából, az előadó fontosnak tartja Demő és a Szádellői völgy között, a Szilicei Fennsík É-i részének és az ettől különvált, az alaphegység közvetlen közelében levő mezozoós rétegek tanulmányozását, mert itt több tektonikai kérdés is megoldást találhat.

3. Kulháy Gyula: A háromszéki földrengés földtani jelenségei. Az utóbbi vetített képekkel tartott előadás meglepő pontos adataival, s a vidék tektonikai viszonyaival egyező rengések felderítésével általános figyelemben részesült, s fölidézte bennünk a régebbi földrengési bizottság működését.

Elnök köszönetet mondva az előadóknak tartalmas előadásaiért, az ülést berekeszti.

Kelt Budapesten, 1940 dec. 4-én. Jegyezte Bartkó Lajos titkár.

C) Választmányi ülések.

15. *Jegyzőkönyv* az 1940 november 13-án tartott választmányi ülésről.

Elnök: Papp Károly. Megjelentek: Lóczy Lajos, Mauritz Béla, Noszky Jenő, Papp Ferenc, Sztróka Kálmán, Takáts Tibor választmányi tagok és Bartkó Lajos titkár. Távolmaradásukat kimentették: Horusitzky Ferenc elsőtitkár, Horusitzky Henrik, Papp Simon, Schréter Zoltán és Vigh Gyula választmányi tagok.

Elnök az ülést megnyitja s a jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri Lóczy Lajos és Noszky Jenő vál. tag urakat.

I. Elnök jelenti, hogy *utolsó ülésünk óta*, amely június hó 5-én volt, a következő választmányi *tagjaink hűntak* el:

1. Június 20.-án *Weszelszky Gyula*, a Hidrológiai Szakosztály elnöke, 68 éves korában,

2. Július 1.-én *Böhm Ferenc*, a bányászati ügyosztály főnöke, 59 éves korában,

3. Aug. 24.-én *Rozlozsnik Pál*, m. k. földtani intézet helyettes igazgatója, 60 éves korában,

4. Szeptember 9.-én *Sajóhelyi Frigyes*, nyug. főreáliskolai igazgató, 92 éves korában.

Elnök az ünnepi ülésen, mind a négy választmányi tagunkról megemlékezett. Most indítványozza, hogy mind a négy választmányi tagnak emlékét jegyzőkönyvben örökítsük meg. A választmány a javaslatot elfogadja.

II. Elnök már az *ünnepi ülésen jelentette*, hogy a *Magyar Nemzet* e. napilap 1940 szept. 28-i számában egy lelkes magyar turista felvetette a gondolatot, hogy a máramaros vármegyei Nagy Pietrosza 2305 m orma Horthy-esúes és a Pop Ivan 1940 m háta *Teleki Pál*-orom nevet viselje. A Horthy-esúes elnevezést a Magyar Földrajzi Társaság 1940 okt. 25-i ülésén elhatározta. A Teleki Pál-orom elnevezést most választmányunk elé terjeszti. Lóczy Lajos v. tag az indítványt helyesli, mert gróf Teleki Pál úgy is, mint földrajztudós, úgy is mint államférfi hervadhatatlan érdemeket szerzett esonka hazánk fokozatos megnagyobbodása körül. A választmány egyhangúlag helyesli a javaslatot, s ez ügyben átír a *M. Földrajzi Társaság elnökének*.

III. Ugyanesak az ünnepi ülésen az Elnök már előterjesztette, hogy az ősi székhelyére hazatért *köleozsvári m. k. Ferenc József* tudomány egyetem matematikai és természettudományi karán Kormányzó Úr 1940. október 19.-én az ásványtani tanszékre dr. Szentpéteri Zsigmond ny. r. tanárt ugyanezen minőségben megerősítette és dr. Balogh Ernő köleozsvári középiskolai tanárt, a földtani tanszékre nyilvános rendes tanárrá, míg a rokon tanszékek során dr. Prinz Gyula pécsi m. kir. Erzsébet tudomány-egyetemi ny. r. tanárt az általános és fizikai földrajzi tanszékre ny. r. tanárrá kinevezte.

Az újonnan létesített Erdélyi Tudományos Intézet létszámában a m. k. Vallás és Közoktatásügyi Miniszter Úr gróf székfi Teleki Géza doktort intézeti tanárrá kinevezte, s a gazdasági geológiai előadásával megbízta.

A szegedi m. k. Horthy Miklós tudomány-egyetemen az ásványtani tanszékre dr. Koch Sándor elnöki tanácsosi címmel felruházott I. osztályú magyar nemzeti múzeumi őrt nyilvános rendes tanárrá és a földtani tanszékre dr. Ferenc István debreceni ny. rk. tanárt nyilvános rendes tanárrá kinevezte.

Ezen kinevezésekkel a m. k. Vallás és Közoktatásügyi Miniszter Úr teljesítette régi kívánságunkat, hogy az ásványtan a föld-

tantól külön választassék. Sajuos, hogy a debreceni és pécsi tanszék betöltésére, a karok megszüntetése miatt a közel jövőben aligha kerül sor.

Az ülés a felsorolt kartársakat választmányunk nevében köszönti.

Ezzel kapcsolatban elnök még egy örvendetes eseményről számol be. Ugyanis a királyi József Nádor műszaki és gazdaságtudományi egyetem az 1940—1941. tanévre dr. V e n d l A l a d á r ny. r. tanár urat Rector Magnificensává választotta. Kívánja, hogy magas méltóságát minél nagyobb sikerrel töltsse be. A választmány V e n d l A l a d á r volt elnök urat egyhangúlag köszönti.

IV. a vidéki egyetemi kinevezésekkel kapcsolatban Lóczy Lajos választmányi tag fölemlíti, hogy Társulatunk elnöksége ezelőtt egy hónappal a m. k. földtani intézet igazgatóságával együttesen javaslatot készítet a tanszék elváltatása és szaporítása ügyében. A hírtelenül történt kinevezések miatt azonban a javaslat felterjesztésével elkéstemk.

Ez alkalomból újból hangsúlyozza, hogy a már részben megtörtént tanszék szétválasztásokon kívül szükséges leend még az őslénytani tanszék és a geofizikai tanszék mielőbbi visszaállítása illetőleg újból való szervezése.

A gerinctelen állatokkal foglalkozó *öslénytani* tanszék felállítása és betöltése legsikeresebben a budapesti Pázmány Péter tudományegyetem bölesészettudományi karán törtéhetik, ahol az őslénytani múzeum gazdag anyagával amúgy is megvan, s az őslénytani tanítása itt megbízás útján, állandóan folyik.

A *gerinces öslények* tanszéke pedig Kolozsvárott volna felállítható.

Azonkívül a *geofizikai* tanszék felállítása a Pázmányegyetem bölesészettudományi karának a feladata, minthogy immét indultak ki báró Eötvös Lóránd alapvető vizsgálatai, s minthogy a földtani

Lóczy Lajos indítványát a választmány egyhangúlag helyeli.

V. A folyó ügyek sorából elnök jelenti, hogy Hóman Bálint m. k. vallás és közoktatásügyi Miniszter Ur Öxcellenciája 1940. szeptember 16-én magához kérette a Magyar Tudományos Akadémia, a Szent István Akadémia és a Tudományos Társulatok Szövetségének képviselőit.

Az értekezleten G a j z á g ó L á s z l ó rk. követ, mint a Szövetség elnöke, N é m e t h G y u l a egyetemi tanár, mint a Szövetség al-elnöke, Kibédi Varga Sándor e. rk. tanár, az Akadémia főtitkári hivatalának vezetője és Papp Károly, mint a Szent István Akadémia főtitkára vettek részt. A Miniszter Úr azt kérte, hogy 5 nagyobb erdélyi könyvtárnak ajánljuk fel ajándék gyanúán az I. világháború óta megjelent kiadványainkat. A földtani társulati elnöktől példa adás céljából a társulati kiadványokat is kérte.

Ezért a Földtani Közlöny 20 utolsó kötetét és a Földtani Értesítő 4 kötetét 5—5 példányban felajánlotta, s már el is küldötte október 1-én Pasteriner Iván úrnak, az Erdélyi Osztály Esterházy-utca 30. sz. helyiségébe.

A választmány az elnök intézkedéseit utólag jóváhagyta.

VI. Elnök jelenti, hogy az 1940 március hó 6-án tartott választmányi ülés határozata alapján felkérte Telegdi Róth Károly úr öméltségát, hogy Vendl Aladár volt elnök úr tiszteleti taggá való ajánlására a méltató beadványt elkészíteni sziveskedjék. Telegdi Róth Károly úr 1940 október 9-én kelt levelében eme tisztséget nagy elfoglaltságára való hivatkozással elhárította magától. Erre felkérte Papp Ferenc választmányi tag urat, aki azonban, minthogy hivatali főnökének ajánlásáról van szó, szintén kitért a megbízatás alól. Ezek után Bogsch László egyetemi magántanár urat kérte fel, aki az ajánlást október 28-án be is adta. Ezzel kapcsolatban Mauritz Béla tiszteleti tag öméltségát is felkérte, hogy Liffa Aurél volt alelnök úr tiszteleti taggá való ajánlását sziveskedjék elkészíteni. Minthogy Mauritz tanár úr Liffa Aurél kívánságára az ajánlást elhárította magától, azért Jugovics Lajos főiskolai tanár úr, rendes tagot kérte meg, aki október 20-i kelettel a jelentést el is készítette.

Ily módon úgy Vendl Aladár, mint Liffa Aurél volt elnök uraknak tiszteleti tagul való ajánlása, az alapszabályaink 13. §-a szerint esedékes november 1-ig beérkezett.

A választmány hosszabb eszmecsere után úgy határoz, hogy az elnök útján megkérdezi Vendl Aladár és Liffa Aurél volt elnök urakat: vajjon a tiszteleti tagságot elfogadni hajlandók-e.

VII. Elnök jelenti, hogy 1940. nov. 12-i kelettel a magyar kir. Földtani Intézet tagjaitól Mottl Mária, Szentes Ferenc, Majzon László, Szalai Tibor és Kerekes József aláírásával beadvány érkezett, amelyet Vigh Gyula választmányi tag úr ellenjegyezt és Jugovics Lajos főiskolai tanár úr személyesen adott át. A beadvány *Karszt* és *Jégkorkutató* Szakosztály felállítását javasolja.

Elnök kifejti, hogy a javasolt Szakosztály megalakításának elvi akadályai nincsen, minthogy Alapszabályaink 4. és 30. §-ai alapján a Társulat közgyűlése fiókegyesületeket és szakosztályokat alakíthat. Jelen esetben annyival könnyebb a megoldás, minthogy a tervezett szakosztály a megszűnt Barlangkutató Szakosztály helyébe léphet.

Indítványozza, hogy a beadványt jelentés végett adjuk át egy bizottságnak, amelynek tagjainak javasolja Lóczy Lajos, Schréter Zoltán, Sümeghy József és Vigh Gyula választmányi tag urakat.

A választmány az előadványt nevezett választmányi tag urakhoz utalja jelentéstétel céljából.

VIII. Elnök jelenti, hogy 60 éves tagságuk alkalmából köszöntöttük:

Kossuth János gyáros urat és

Kilián Frigyes Cég könyvkereskedését.

A választmány a bejelentett üdvözléseket örömmel tudomásul veszi.

Új tagokul jelentkeztek: 1. Stefániai Vilmos bányaigazgató *Scmoskő*, budapesti címe: Bécsi-út 4. szám, Moktár. 2. Hampel Ferenc m. kir. százados, XII., Terneséni-út 59. 3. Vadas Anna Gyöngyös, Kőzúzótelep. Ajánlják: Jugovics Lajos r. tag és Noszky Jenő vál. tag, Rásky Klára és Bartkó Lajos.

A választmány mindhármat rendes tagul választja.

X. Elnök jelenti, hogy 1940 június 27-én a budapesti VIII. kerületi Elüljáróság számvizsgálója pénztár vizsgálatot tartott, amelyen *Elnök* és *Ascher* pénztáros úr betérjesztette a főkönyvet, s ezt a számvizsgáló némi formai helyesbítéssel rendben találta.

XI. Elnök jelenti, hogy 1940 június 5-i vál. ülésünk óta a következő nagyobb adományok érkeztek: M. k. Iparügyi Minisztérium 200 P, Salgótarjáni Kőszénbánya R.T. 200 P, Magyar Általános Kőszénbánya R.T. 300 P, Rimamurány Salgótarjáni Kőszénbánya R.T. 200 P.

A választmány az adományokért nevezett intézményeknek köszönetet mond.

Egyéb tárgy híján, elnök köszönetet mondva a megjelent választmányi tag uraknak buzgó működésükért, az ülést bezárja.

Kelt Budapesten, 1940 november 13-án.

Jegyezte:

Dr. Bartkó Lajos
titkár.

Hitelesítik:
Lóczy Lajos és
Noszky Jenő
választmányi tagok.

Láttam:
Papp Károly
elnök.

16. Jegyzőkönyv

a Magyarhoni Földtani Társulat választmányának 1940 december hó 4-én tartott üléséről.

nára. Megjelentek: Horusitzky Henrik, Lóczy Lajos, Mauritz Béla, Papp Ferenc, Papp Simon, Pávai Vajna Ferenc, Schréter Zoltán, Sztrókey Kálmán, Takáts Tibor, Vendl Aladár, Vigh Gyula választmányi tagok, Bartkó Lajos titkár.

Elnök üdvözölve a választmányt, az ülést megnyitja és a jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri Pávai Vajna Ferenc és Schréter Zoltán választmányi tag urakat.

I. *Elnök jelenti*, hogy választmányi tagjaink közül a legutóbbi időkben ketten magas kitüntetésben részesültek.